

דוד וגוליית (פרק יז)

ספר שמואל-א

לא

טו

יב

ט

ד

א

פרק יז

שמואל

שאול

דוד

המלך שאול

כח-לא

במלחמה מול
הפלשתים
בגלבוע

שאול ובעלת
האוב

טז-לא

קנאת שאול בדוד
מרדף אחר דוד ואנשיו

טז

שאול אינו
מציית לשמואל
במלחמת עמלק
עונשו הכבד

יג-יד

שאול
ובנו יונתן
במלחמה מול
הפלשתים
במכמש

יא

מוביל את העם
ליושועת אנשי
יבש-גלעד
מנחש מלך עמון

ט-י

מחפש אתונות
ומוצא מלוכה

על המלך דוד בספר שמואל-א

כג-לא

נדודי דוד עם
אנשיו בברחם
מפני שאול

יח-כב

דוד חתן המלך
אחדת יונתן והעם את דוד
נסיונות שאול להורגו

יז

דוד מול גולית

טז

נמשח
למלך
מנגן
ונושא כליו
של שאול

תקציר פרק יז

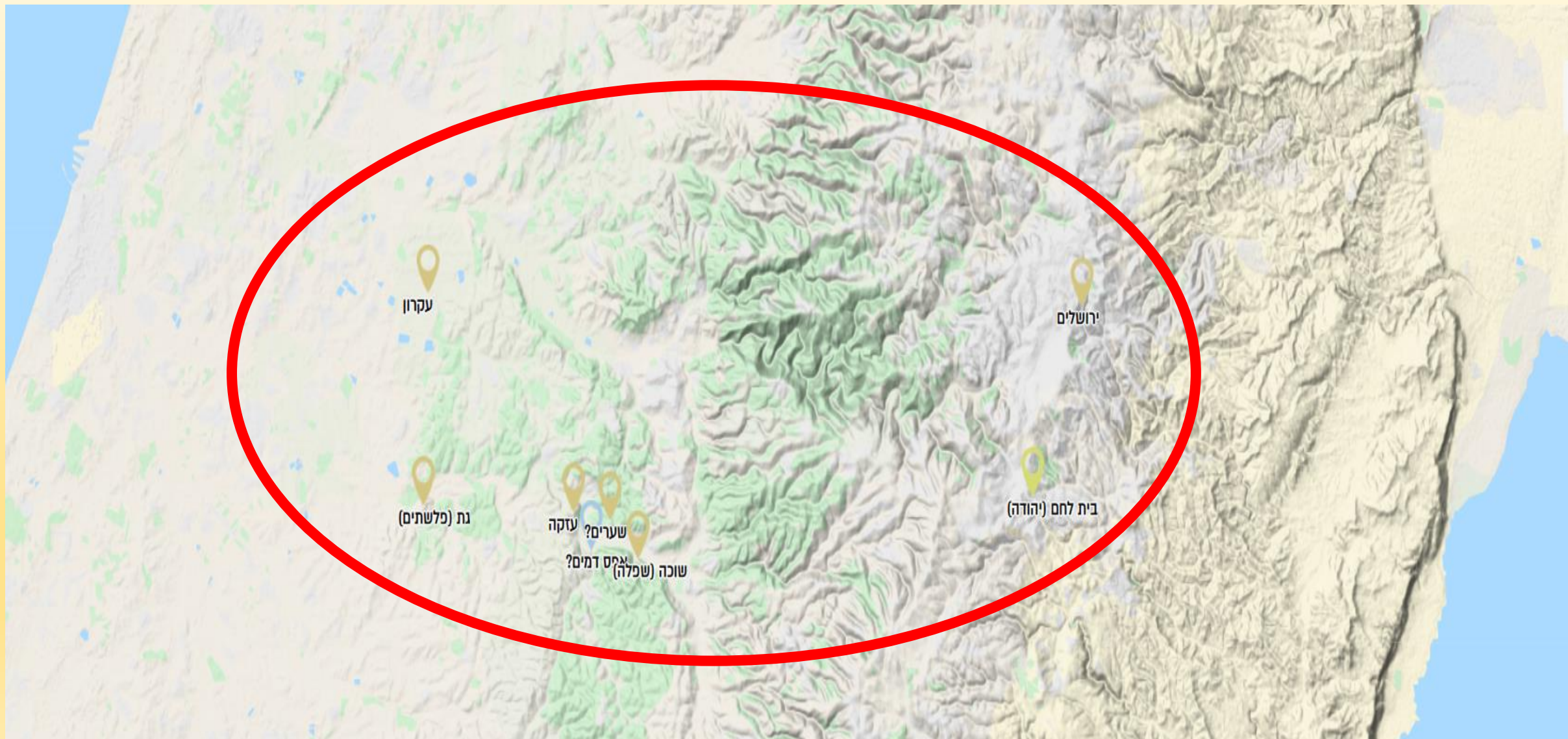
היערכות פלשתים וישראל למערכה. פלשתים נאספים במחנה שלהם לקראת מלחמה בישראל. גם שאול ואנשיו נאספים, חונים בעמק האלה ומתכוננים ללחימה. בניגוד למלחמות שקראנו עליהם לפני כן, כאן ההכנות שקטות, ושני המחנות מחכים בדריכות לפעולה מהצד השני: "וּפְלִשְׁתִּים עֹמְדִים אֶל הָהָר מִזֶּה וְיִשְׂרָאֵל עֹמְדִים אֶל הָהָר מִזֶּה וְהָגִיא בֵּינֵיהֶם". . כך, פשוט ממתנינים.

עלייתו של גוליית והצעתו לפתע יוצא פלשתי ששמו גולית, ענק ומאיים, ומציע הצעה מפתיעה. הפלשתי מציע חלופה למלחמה גדולה והרוגים רבים: במקום שהפלשתים יילחמו בישראלים, מספיק נציג ישראלי שיילחם בנציג פלשתי. אם הנציג הישראלי יצליח להביס את גוליית, הפלשתים ייהפכו לעבדים של עם ישראל, ואם הישראלי יוכנע על ידי הפלשתי, ישראל ייהפכו לעבדים לפלשתים. שאול וכל ישראל שומעים את ההצעה – פוחדים ולא ממש יודעים מה לעשות. במקביל דוד מגיע לשדה הקרב, ומציע לשאול המלך להילחם בפלשתי. שאול מתווכח בתחילה עם דוד אך בסוף משתכנע ושולח אותו אל הקרב מול גולית הענק.

ניצחון דוד על גוליית שאול מלביש את דוד במדים, אך דוד מסיר אותם מיד "לֹא אוּכַל לָלֶכֶת בְּאַלֶּהָ כִּי לֹא נְסִיתִי". דוד יוצא למערכה עם מקל, קלע, וחמישה חלוקי נחל. גולית רואה את הציוד שהביא אתו דוד ומלגלג עליו. דוד מבהיר לו בעזרה ברורה: "וְאַנְכִי בָּא אֵלֶיךָ בְּשֵׁם ה' עֲבָאֹת אֶ–לֹהֵי מַעְרֻכֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חִרַּפְתָּ". ברגע שגולית מתקרב אליו, דוד מיידה אבן באמצעות הקלי וזו פוגעת במצח גולית. האבן מפילה את הענק ארצה, ודוד מצליח להרוג את הפלשתי למרות שאין בידו חרב.

תבוסת פלשתים הריגת הפלשתי הביאה לניצחון גדול של עם ישראל, והם מצליחים לרדוף אחרי הפלשתים עד שערי עקרון.

מפת האזור בו מתרחשים אירועי הפרק

פּלִשְׁתִּים וַיִּשְׂרָאֵל נִעְרָכִים לַמִּלְחָמָה בֵּינֵיהֶם (א-ג)

וַיֹּאסְפוּ פְּלִשְׁתִּים אֶת מַחְנֵיהֶם לַמִּלְחָמָה,

וַיֹּאסְפוּ שֹׁכֵה אֲשֶׁר לַיהוּדָה ("שכה" שביהודה היא עיר בדרום עמק-האלה, עמק-האלה שימש גבול בין פלשתים

ליהודה, משם עולה הדרך מהשפלה אל בית-לחם עירו של דוד).

וַיַּחֲנוּ בֵּין שׁוֹכֵה וּבֵין עֶזְקָה ("עזקה" היא עיר בשפלת יהודה ליד עמק האלה) בְּאַפֶּס דָּמִים (=שם מקום, לא ידוע כיום מיקומו).

וַשָּׂאוּל וְאִישׁ-נֶאֱסָפוּ וַיַּחֲנוּ בְּעֵמֶק-הָאֵלָה, וַיַּעֲרְכוּ מִלְחָמָה לְקִרְאֵת פְּלִשְׁתִּים.

וּפְלִשְׁתִּים עֹמְדִים אֶל-הַהָר מִזֶּה, וַיִּשְׂרָאֵל עֹמְדִים אֶל-הַהָר מִזֶּה, וַהֲגִיֵּא (=והעמק) בֵּינֵיהֶם.

שאול ואיש ישראל

עזקה

אפס דמים ?

עמק-האלה

שכה

הופעת גולית הפלשתי (ד-יא)

וַיֵּצֵא אִישׁ-הַבְּנִים מִמַּחֲנוֹת-פְּלִשְׁתִּים גִּלְיָת שְׁמוֹ, מִגֵּת.

(="איש בנינים" – גיבור המציע להילחם עם מישהו מעבא האויב, ניצחון הלוחם מהווה ניצחון כל מחנהו).

גובהו (ד) גָּבְהוּ 6 אַמּוֹת וָזֶרֶת (כלומר כ- 2½ מטר)

לבושו העבאי (ה-ז)

ראש: וְכֹבֵעַ-נְחָשֶׁת (קסדה) עַל רֹאשׁוֹ,

גוף: וְשָׁרִיוֹן קְשָׁשִׁים הוּא לְבוּשׁ (=בגד מעור המכוסה לוחיות קטנות ממתכת המונחות זו על זו כקשקשי דג)

ומִשְׁקַל הַשָּׁרִיוֹן 5,000 שְׁקָלִים נְחָשֶׁת (=בערך 60 ק"ג נחושת)

רגליים: וּמִצְחַת (=טס) נְחָשֶׁת עַל רַגְלָיו,

נשק: וְכִידּוֹן (אולי סוג של חרב בתלויה בחגורה מעל הכתף) נְחָשֶׁת בֵּין כַּתְפָּיו,

וְעֵץ-חֲנִיתוֹ כַּמְנֹר אֲרָגִים (=עץ החנית היה גדול ועבה הוא כקורת העץ עליה כרוכים חוטי שתי בפעולת האריגה).

וְלַהֲבַת-חֲנִיתוֹ (=משקלה של חלק החנית שבו מכים את האויב) 600 שְׁקָלִים בְּרָזֶל (=7-8 ק"ג ברזל).

לוחם המשמש כעוזרו (ז) וְנִשְׂאָ הַעֲנָה (=איש הנושא מגן גדול) הֵלֶךְ לִפְנָיו.

הערה: אמנם ישנו תיאור נרחב למידותיו ועוצמתו של גלית אך מכאן כבר ניתן גם להבין שהוא מוגבל ומסורבל בתנועתו, עובדה שתעזור בהמשך לדוד להכניעו.

וְכֹבֵעַ נְחָשֶׁת עַל רֹאשׁוֹ

וְלַהֲבַת-חֲנִיתוֹ
600 שְׁקָלִים בְּרָזֶל

וְשָׁרִיוֹן קְשָׁשִׁים
הוּא לְבוּשׁ

וְעֵץ-חֲנִיתוֹ
כַּמְנֹר אֲרָגִים

וְנִשְׂאָ הַעֲנָה
הֵלֶךְ לִפְנָיו.

וּמִצְחַת
נְחָשֶׁת
עַל רַגְלָיו

מערכות ישראל

גולית מתגרה בישראל (ח-יא)

פס' ח. וַיַּעֲמֵד וַיִּקְרָא אֶל מַעֲרֹכַת-יִשְׂרָאֵל (=אל לוחמי ישראל הערוכים למלחמה),

וַיֹּאמֶר לָהֶם: לָמָּה תֵּצְאוּ (כולכם) לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה !?

הֲלֹא אֲנֹכִי הַפְּלִשְׁתִּי וְאַתֶּם עֲבָדִים לְשָׂאוֹל (=ביטוי של זלזול),

בָּרוּ (=בררו, בחרו) לָכֶם אִישׁ (המוכן להתנדב להילחם בו) וַיֵּרֶד אֵלָיו.

פס' ט. אִם יוּכַל לְהִלָּחֵם אִתִּי וְהִפְגִּי: (זא) וְהָיִינוּ לָכֶם לַעֲבָדִים.

וְאִם אֲנִי אוֹכַל לוֹ, וְהִכִּיתִיו: (זא) וְהָיִיתֶם לָנוּ לַעֲבָדִים, וְעַבַּדְתֶּם אֹתָנוּ.

כנראה שגולית ממתין, כשרואה שאף אחד לא מגיע, הוא מתחיל לדבר שוב:

פס' י. וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי: אֲנִי חֲרַפְתִּי (=אני גרמתי לכם לחרפה בכך שלא נמצא בכם מתנדב שיתמודד מולי) אֶת מַעֲרֹכֹת-יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה,

תָּנוּ לִי אִישׁ וְנִלְחָמָה יָחַד (=אם אף אחד מכם לא בא מרצונו, אזי תמנו אתם מישחו בעל-כורחו שיבוא מולי, בכך תוסר החרפה מכם)

פס' יא. וַיִּשְׁמַע שָׂאוֹל וְכָל-יִשְׂרָאֵל אֶת דְּבָרֵי-הַפְּלִשְׁתִּי הָאֵלֶּה, וַיִּחַתּוּ (=ויפחדו) וַיֵּרְאוּ מְאֹד.

על ישי, על דוד, על שלושת בני ישי הגדולים הלוחמים (יב-טז)

משפחת אביו (יב)

וְדוֹד בֶּן אִישׁ אֶפְרַתִּי הָיָה מִבֵּית-לָחֶם יְהוּדָה (=דוד הוא בן איש ממשפחת אפרת שישבה באזור בית-לחם) וְשֵׁמוֹ יִשִּׁי, וְלוֹ (לישי) 8 בָּנִים, וְהָאִישׁ (ישי) בִּימֵי שָׁאוּל, זָקֵן, בָּא בְּאֲנָשִׁים (=יושב עם אנשים חשובים, יש שפירשו: 'בא בשנים' במקום "בא באנשים", כלומר אדם מבוגר)

שלושה מבני ישי נמצאים במלחמה (יג)

וַיָּלְכוּ 3 בָנֵי-יִשִּׁי הַגְּדֹלִים, הָלְכוּ אַחֲרֵי-שָׁאוּל לַמִּלְחָמָה.
וְשֵׁם 3 בָּנָיו אֲשֶׁר הָלְכוּ בַּמִּלְחָמָה: אֱלִיאָב הַבְּכֹר, וּמִשְׁנֶהוּ (השני:), אַבִּינֶדָב, וְהַשְּׁלִשִׁי שֵׁמָּה.

דוד לא הלך למלחמה כי הוא הקטן במשפחה (יד)

וְדוֹד הוּא הַקָּטָן (לכן לא הלך למלחמה) ו-3 הַגְּדֹלִים הָלְכוּ אַחֲרֵי שָׁאוּל.

דוד עם שאול ועם אביו (טז)

וְדוֹד הֵלֵךְ וַשָּׁב מֵעַל שָׁאוּל, לְרֵעוֹת אֶת צֶאֱן-אָבִיו בֵּית-לָחֶם (ראה פרק טז).
הכתוב בא לומר שלמרות שבפרק טז מסופר שדוד שירת את שאול, הוא מדי פעם מגיע לאביו לבית-לחם, לכן הוא עם אביו)

הערת אגב – המלחמה מתמשכת (טז)

וַיָּגֶשׁ הַפְּלִשְׁתִּי הַשָּׂכֶם וְהָעָרֶב (=בבוקר ובערב) וַיִּתְּיֹצֵב 40 יוֹם (הכתוב בא כאן אולי לומר שמכיוון שהמלחמה נמשכת מתעוררת בעיה של אספקת מזון, לכן בסס' הבאים נראה שישי שולח ישי את בני דוד להביא אוכל לשלושת אחיו אשר במערכה)

ישי שולח את דוד לראות את שלום אחיו שבמערכה (יז-כב)

ישי שולח את דוד אל אחיו עם אוכל למקום המערכה (יז-יח)

ויאמר ישי לדוד בנו:

קח נא לאֶחִיךָ:

אִיפֹת-הַקָּלִיא הַזֶּה (=גרעיני תבואה קלויים באש, הם משתמרים זמן רב, "איפה" – כ-20 ליטר)

ו-10 לֶחֶם הַזֶּה, וְהֵרֵץ הַמַּחֲנֶה לְאֶחִיךָ,

וְאֵת 10 חֲרִיצֵי-הַחֶלֶב הָאֵלֶּה (=10 חתיכות גבינה, לחרוץ=לחתוך) תָּבִיא לְשֵׁר-הָאֶלֶף,

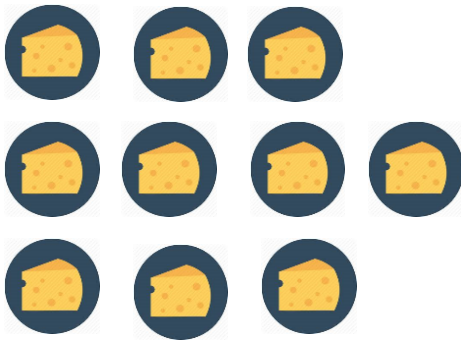
וְאֵת אֶחִיךָ תִּפְקֹד לְשָׁלוֹם,

וְאֵת עֲרֹבָתָם תִּקַּח ("ערובתם" = מילה לא ברורה, פירושים רבים, כמו: אגרת שלום, משכונות, או ערבויות כלשהו

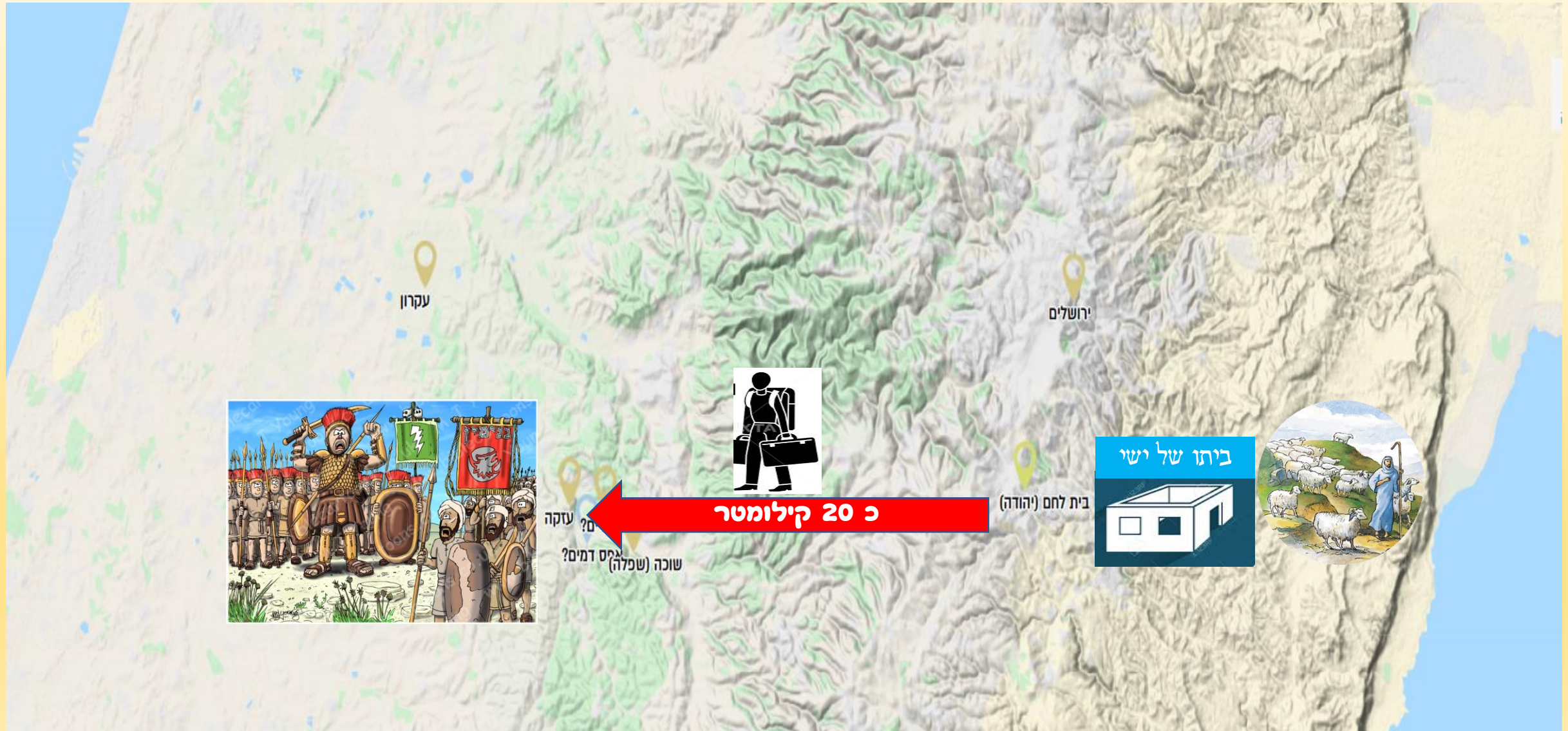
המעביעות על-כך שהם עדיין בחיים, והכל בסדר אצלם).

הערת אגב (יט)

וְשָׂאוֹל וְהָמָּה (=שלושת האחים) וְכָל אִישׁ-יִשְׂרָאֵל בְּעֶמֶק-הָאֵלֶּה, נִלְחָמִים עִם פְּלִשְׁתִּים.

דוד מגיע מבית-לחם למקום המערכה בשפילה

דוד מגיע למערכה (כ-כב)

וַיֵּשְׁבֹּם דָּוִד בַּבֶּקֶר,

וַיִּטֹּשׁ אֶת הַצֹּאן עַל שֹׁמֵר (=עזב את צאנו והפקיד עליו שומר)

וַיֵּשָׂא (את המזון) וַיֵּלֶךְ כַּאֲשֶׁר צִוְּהוּ יְשִׁי.

וַיָּבֹא הַמַּעֲרָלָה (=שטח עגול בו העבא פרוש)

וְהַחִיל הַיָּצֵא אֶל הַמַּעֲרָכָה וְהִרְעוּ בַּמִּלְחָמָה (=חיילים היוצאים למערכה מריעים),

וַתַּעֲרֹךְ יִשְׂרָאֵל וּפְלִשְׁתִּים מַעֲרָכָה לְקִרְאָת (=מול) מַעֲרָכָה.

וַיִּטֹּשׁ דָּוִד אֶת הַכִּלִּים מֵעָלָיו (כולל גם את הכלים עם המזון שהביא) עַל יַד שׁוֹמֵר-הַכִּלִּים,

(אדם השומר על חפצי הלוחמים במרוכז) וַיֵּרָץ הַמַּעֲרָכָה, וַיָּבֹא וַיִּשְׁאַל לְאָחִיו לְשָׁלוֹם.

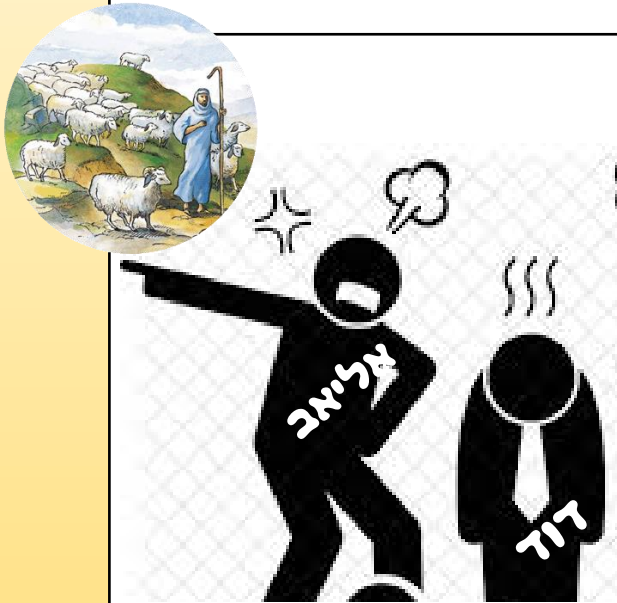

דוד שומע כיצד גולית הפלשתי עולה ומחרף את ישראל (כג-כה)

דוד	דוד
 וינסו מפניו וייראו מאד	פס' כג. וַהֲנִיחַ אִישׁ-הַבָּנִים עוֹלָה, גִּלְיָת-הַפְּלִשְׁתִּי שְׁמוֹ, (מוצאו:) מִגֵּת (עולה כעת:) מִמַּעַרְכוֹת-פְּלִשְׁתִּים, וַיִּדְבֹּר בְּדַבְרֵים הָאֵלֶּה
 	פס' כד-כה. וְכָל אִישׁ-יִשְׂרָאֵל בִּרְאוֹתָם אֶת הָאִישׁ: וַיִּנָּסוּ מִפָּנָיו, וַיִּירְאוּ מְאֹד. וַיֹּאמֶר אִישׁ-יִשְׂרָאֵל (זה לזה): הֲרֹאִיתָם הָאִישׁ הָעֹלֶה הַזֶּה, כִּי לִחְרָף (=כדי להביא חרפה) אֶת יִשְׂרָאֵל עָלָה. וַהֲיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר יִכְנוּ: 1. יַעֲשֶׂרְנוּ הַמֶּלֶךְ עֶשֶׂר-גָּדוֹל 2. וְאֵת בֵּיתוֹ יִתֵּן לוֹ 3. וְאֵת בֵּית-אָבִיו יַעֲשֶׂה חֶפְשִׁי (=ממסים) בְּיִשְׂרָאֵל.

וַיִּשְׁמַע
דָּוִד
(דוד שומע
אך אינו
נס ואינו ירא)

איש-ישראל	דוד
וַיֹּאמֶר לוֹ הָעַם כְּדָבָר הַזֶּה לֵאמֹר, כֹּה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר יִכְנֹנ (כו) (אמרו לדוד את כל מה שיקבל מי שיכה את גלית כנאמר בפס' כה)	וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל הָאֲנָשִׁים הָעֹמְדִים עִמּוֹ לֵאמֹר: (כו) מָה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר יִכֶּה אֶת הַפִּלִּשְׁתִּי-הַלֹּז (=הזה) וְהִסִּיר חֲרָפָה מֵעַל יִשְׂרָאֵל ? כִּי מִי הַפִּלִּשְׁתִּי הָעָרֶל-הַזֶּה כִּי חָרַף מַעֲרֻכּוֹת אֱלֹהִים חַיִּים !? (=מי הוא שיביא חרפה על מערכות צבא ישראל שהם צבא-אלהים !!) הערה: דוד מתמקד יותר בחרפה שגלית מביא ופחות בגמול ששאל ייתן.
	אליאב אחיו הגדול של דוד נוזף בדוד, תגובת דוד (כח) וַיִּשְׁמַע אֱלִיאָב אֶחָיו הַגָּדוֹל בְּדַבְּרוֹ אֶל הָאֲנָשִׁים, וַיַּחַר-אַף אֱלִיאָב בְּדָוִד, וַיֹּאמֶר: לָמָּה זֶה יִרְדֹּת (מההר אל מקום המערכה שבעמק !!) וְעַל מִי נִטְשֶׁתָּ (=בידי מי השארת את) מָעַט תִּצְאָן תִּהְיֶה בַּמִּדְבָּר (=באזורי המרעה) !? אֲנִי יָדַעְתִּי אֶת זִדְנֹךָ וְאֵת רַע-לִבְּךָ, כִּי לִמְעַן רְאוֹת הַמִּלְחָמָה יִרְדֹּתָּ (=ירדת לכאן רק כדי לספק את סקרנותך בעניין המלחמה, הערה: יש לזכור שאליאב לא ראה את האוכל שדוד הביא משום שהוא שם אותו אצל שומר הכלים, לכן חשב אליאב שמטרת בואו היא רק כדי לראות מלחמה) וַיֹּאמֶר דָּוִד: מָה (כבר) עָשִׂיתִי !? עָתָה הֲלוֹא דִבַּר הוּא (=רק דברתי, ולא יותר).
וַיִּשְׁבְּחוּ הָעַם דָּבָר כְּדָבָר הָרֵאשׁוֹן. (=ענו לו את אותם הדברים בעניין הגמול שיקבל מי שיכה את גלית)	וַיִּסַּב מֶאֱעָלוֹ אֶל מֹול אַחֵר, וַיֹּאמֶר כְּדָבָר-הַזֶּה. (=עזב את אחיו, ושאל אדם אחר בקשר לגמול שיקבל המכה את גלית, האיש ענה לו אותו דבר, כמו שענו לו מקודם) (כט-ל)

דוד מציע לשאול לתת לו להילחם בגולית (לא-לג)

וַיִּשְׁמְעוּ הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דָּבַר דָּוִד,
וַיֵּגְדוּ לְפָנָיו שָׂאוּל וַיִּקְחֵהוּ

טיעוני דוד

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל שָׂאוּל:

אֵל יִפְלֵ לֵב-אָדָם עָלָיו (אסור לאדם להתייאש מלהילחם עמו,
דוד מתוך כבוד למלך שאול אומר "אדם" אך מתכוון בעיקר אליו)

עֲבֹדָה יְיָ וְנִלְחַם עִם הַפְּלִשְׁתִּי-הַזֶּה

שאול בתחילה מתנגד

וַיֹּאמֶר שָׂאוּל אֶל דָּוִד:

לֹא תוּכַל לָלֶכֶת אֶל הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה, לְהִלָּחֵם עִמּוֹ,

נִימוּק: כִּי נָעַר אַתָּה,

וְהוּא (אבל הוא) אִישׁ-מִלְחָמָה מְנַעֲרִיו

דוד משכנע את שאול לתת לו להילחם בגלית, שאול מסכים (לא-לט)

הסכמת שאול

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל דָּוִד:

לֶךְ, וְהָיָה עִמָּךְ

(שאול מבין שבמקרה זה עזרת ה' היא דבר נחוץ מאד, כלומר מה ששכנע סופית את שאול מלבד אומץ לבו ותושייתו של דוד, היה שהוא הבין שה' בעזרו של דוד)

טיעוני דוד

1. גבורתי ואומץ לבי מחפה על העדר ניסיוני הקרבי (לד-לו)

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל שָׁאוּל:

רָעָה הָיָה עֲבֹדְךָ לְאָבִיו בַּעֲאֵן

וּבָא הָאָרִי וְאֶת הַדֹּב (=לפעמים היה בא אריה ולפעמים דב)

וְנָשָׂא שָׂה מִהָעֵדֶר וַיַּצֵּאתִי אַחֲרָיו, וְהִכְתִּיו וְהִצַּלְתִּי (את השה שנטרף) מִפְּיוֹ,

וַיָּקֶם עָלַי (וגם אני הייתי בסכנה) וְהִחֲזַקְתִּי בְּזַקְנוֹ, וְהִכְתִּיו וְהִמִּיתִיו.

גַּם אֶת הָאָרִי גַם הַדֹּב, הִכָּה עֲבֹדְךָ.

2. הפלשתי מבזה את עבאו של אלהים (לו)

וְהָיָה הַפְּלִשְׁתִּי-הָעָרֶל הַזֶּה כְּאֶחָד מֵהֶם כִּי חָרַף (ביזה, גרם לחרפה)

מַעֲרֹכַת-אֱלֹהִים חַיִּים (עבא ישראל הוא עבא אלהים)

3. ה' יהיה בעזרי כמו שהיה תמיד בעזרי (לז)

וַיֹּאמֶר דָּוִד: ה' אֲשֶׁר הִצַּלְנִי מִיַּד הָאָרִי וּמִיַּד הַדֹּב הוּא יַצִּילֵנִי מִיַּד הַפְּלִשְׁתִּי-הַזֶּה.

דוד

וַיַּחְגֹּר דָּוִד אֶת חֶרְבוֹ מֵעַל לְמַדְיוֹ,
וַיֵּאָל (=וילא = התעייף) לָלֶכֶת,
נִימוּק: כִּי לֹא נִסָּה (=אין לו ניסיון
בלבישת מדים שהם כבדים)
וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל שָׂאוּל:
לֹא אוֹכֵל לָלֶכֶת בְּאַלְהָה
כִּי לֹא נִסִּיתִי
(=כי אין לי ניסיון בלבישת מדים)
וַיִּסְרֶם דָּוִד מֵעָלָיו (לט)

שאול

וַיִּלְבֹּשׁ שָׂאוּל אֶת דָּוִד מַדְיוֹ
וַנָּתֵן קֹזֶבַע-נְחָשֶׁת עַל רֹאשׁוֹ
וַיִּלְבֹּשׁ אֹתוֹ שָׂרִיוֹן.

דוד נגש מול הפלשתי (מ)

וַיִּקַּח מִקְלוֹ בְּיָדוֹ

(המקל נועד להטעות את גלית, שלא ישים לב לאבן הקלע),

וַיִּבְחַר לוֹ 5 חֲלָקִי-אַבְנִים מִן הַנֶּחֱל

(=אבנים חלקות שהשפשוף בנחל עיגלם והחליקם)

וַיִּשֶׂם אֹתָם בְּכָלִי-הָרָעִים אֲשֶׁר לוֹ

וּבִילְקוּט ('ילקוט' הוא שם נרדף לכלי הרועים,

ניתן לפרש שמדובר על כלי נוסף ל'כלי הרועים')

וַקְלְעוּ בְּיָדוֹ

(קלע = רצועה מקופלת מעור או אריג, בחלקה הרחב

שמים אבן, מסובבים את הרצועה במהירות מעל הראש,

עוזבים ברגע המתאים את אחת הרצועות והאבן עפה בחדות ובמהירות)

וַיִּגֶשׁ אֶל הַפְּלִשְׁתִּי.

גלית לא מתרגש למראה דוד ומבזה אותו (מא-מב)

וַיֵּלֶךְ הַפְּלִשְׁתִּי הַלֵּךְ וְקָרַב אֶל דָּוִד,

וְהָאִישׁ נָשָׂא-הַעֲנָה (=מגן) לִפְנֵיו

וַיַּבֵּט הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּרְאֶה אֶת דָּוִד וַיִּבְזְהוּ,

כִּי הָיָה נָעַר וְאֶדְמֹנִי (=עורו היה בגוון בהיר ואדמדם)

עַם יִפֶּה-מִּרְאָה.

הערה: הערת הכתוב בעניין נושא העינה היא אולי ההסבר להצלחת דוד להפתיע את גולית. גולית שנושא העינה הולך לפניו חושב שגופו מוגן ומשאיר את פניו לא מוגנות, הוא גם לא רואה את הקלע והאבן שביד דוד ולכן לא מצפה לפגיעה בפניו)

דוד	הפּלִשְׁתִּי (גולית)
וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל הַפְּלִשְׁתִּי: אַתָּה בָּא אֵלַי בַּחֶרֶב וּבַחֲנִית וּבְכִידוֹן, וְאֲנֹכִי בָּא אֵלַיִךְ בְּשֵׁם ה' – עֲבֹאֹת אֱלֹהֵי מַעֲרֻכֹת – יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חָרַפְתָּ (=ביזית) הַיּוֹם – הִזָּה יִסְגְּרֶךָ ה' בְּיָדִי, וְהִכִּיתֶךָ וְהִסְרֹתִי אֶת רֹאשְׁךָ מֵעַלֶיךָ, וְנָתַתִּי פָגֶר מַחֲנֶה – פְּלִשְׁתִּים הַיּוֹם – הִזָּה לְעוֹף – הַשָּׁמַיִם וּלְחַיִּית – הָאָרֶץ. וַיֵּדְעוּ כָּל הָאָרֶץ: כִּי יֵשׁ אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל. וַיֵּדְעוּ כָּל הַקָּהָל – הִזָּה (כולל ישראל) כִּי לֹא בַחֶרֶב וּבַחֲנִית יִהְיוּשִׁיעַ ה', כִּי לַה' הַמִּלְחָמָה (ה') הוּא הַשּׁוֹלֵט בַּמִּלְחָמָה וְקוֹבֵעַ אֶת תּוֹצְאוֹתֶיהָ וְנָתַן אֶתְכֶם בְּיַדְנוּ (מה – מז)	וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֶל דָּוִד: הַכֶּלֶב אֲנֹכִי כִי אַתָּה בָּא אֵלַי בַּמִּקְלֹת ?! וַיִּקְלַל הַפְּלִשְׁתִּי אֶת דָּוִד בְּאֱלֹהָיו. וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֶל – דָּוִד: לָכֵה אֵלַי, וְאַתָּנָה אֶת בִּשְׂרָךְ לְעוֹף – הַשָּׁמַיִם וּלְבִהֶמֶת הַשָּׂדֶה (כלומר אפילו לקבורה לא תזכה) (מג – מד)

הפּלשתי (גלית)

וְהָיָה כִּי קָם הַפְּלִשְׁתִּי, וַיִּלָּךְ וַיִּקְרַב לְקִרְאֵת דָּוִד (מח)
הערה: הכתוב מדגיש את איטיותו של גולית המסורבל
והכבד בניגוד לדוד שעושה הכל במהירות וביעילות)

וַתִּטְבַּע הָאֶבֶן בְּמִצְחוֹ (=חדרה האבן לתוך מצחו)
וַיִּפֹּל עַל-פָּנָיו אֶרְצָה. (מט)

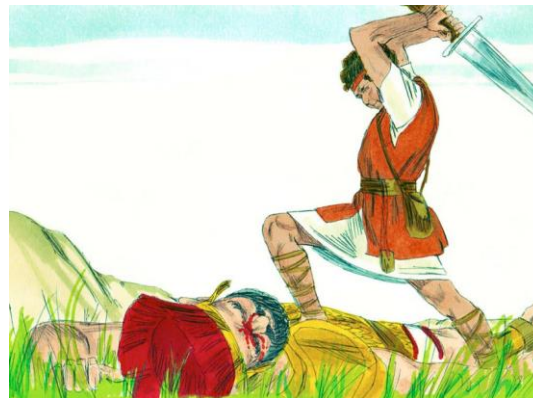
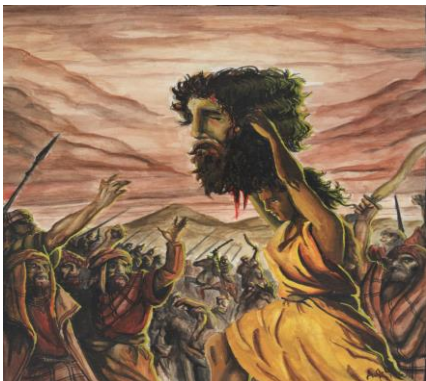
הערה: הנפילה ארצה והראש כרות, נאמרו גם על דגון אלהי
פלשתים (פרק ה). כמו גולית גם האליל דגון נפל ארצה וראשו
נכרת במאבק מול ה' או ארון ה' המייצג את ה'.

דוד

וַיַּמְהַר דָּוִד, וַיֵּרָץ הַמַּעֲרָכָה לְקִרְאֵת הַפְּלִשְׁתִּי,
וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת יָדוֹ אֶל הַכְּלִי, וַיִּקַּח מִשָּׁם אֶבֶן,
וַיִּקְלַע וַיַּךְ אֶת הַפְּלִשְׁתִּי אֶל מִצְחוֹ (מט)

וַיַּחֲזֹק דָּוִד מִן הַפְּלִשְׁתִּי בְּקִלְעוֹ וּבְאֶבֶן,
וַיַּךְ אֶת הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּמָּתְחוּ, וַיַּחֲרֹב אֵין בְּיַד דָּוִד,
וַיֵּרָץ דָּוִד וַיַּעֲמֵד אֶל הַפְּלִשְׁתִּי,
וַיִּקַּח אֶת חַרְבּוֹ וַיִּשְׁלַפְהָ מִתַּעֲרָה (=מהנדן שלה= מנרתיק החרב) וַיִּמָּתְחוּ,
(=נותן לו את מכת המוות) וַיִּכָּרֶת בָּהּ אֶת רֹאשׁוֹ. (נ-נא)

תבוסת פלשתים ומנוסתם ובזיזת מחניהם (נא-נג)

אזור
פלישתים

מנוסת פלשתים (נא)

ויראון הפלשתים
כי מת גבורם, וינסו.

גת (פלשתים)

עזקה

שערים?

אפס דמים?

שוכה (שפלה)

מרדף ישראל (נג-נב) ויקמו אנשי ישראל ויהודה, וירעו, וירדפו את הפלשתים

עד בואף-גיא (מקום זה לא ידוע בימינו, אולי הכוונה לגת) ועד שערי-עקרון (=עיר פלשתית בין יהודה לדן).

ויפלו חללי-פלשתים בדרך-שערים ('שערים' היא עיר הנמצאת כ- 4 ק"מ דרום-מזרח לבית-שמש)

ועד גת ועד עקרון.

וישבו בני-ישראל מדלק (=מלרדוף) אחרי פלשתים וישסו (=ויבזו) את מחניהם.

דוד לוקח את ראשו של גלית ואת כליו (נד)

וַיִּקַּח דָּוִד אֶת רֹאשׁ-הַפְּלִשְׁתִּי,
וַיָּבֵיֵאֵהוּ יְרוּשָׁלַם.

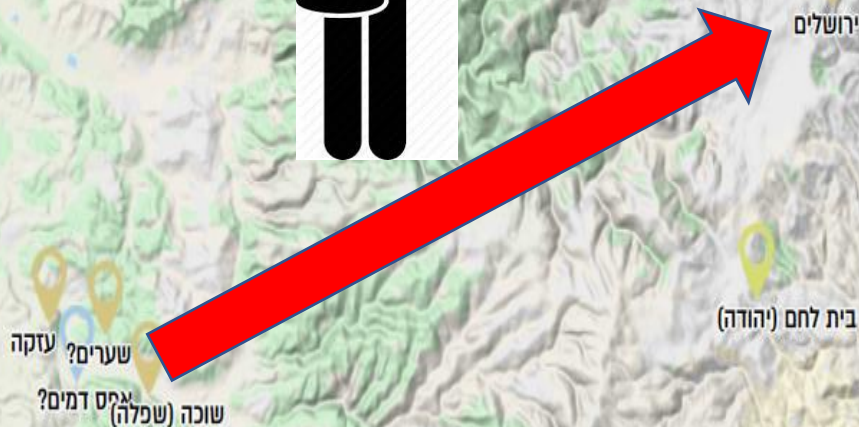
(קיים בפסוק קושי: אם ירושלים נכבשה ע"י דוד שנים רבות
אחר-כך (שמואל-ב, ה), אז איך דוד שם את ראש גלית שם? !
לפי אחד החסברים שימת הראש בירושלים אירעה שנים רבות

לאחר הריגת גלית, עורך הספר הכניס את
המידע הזה לפרק זה משום שהוא קשור לנושא)

וְאֵת כָּלָיו (=כלי הנשק של גולית)

שֵׁם בְּאֶהְלוֹ (=באהל דוד)

הערה: לפי המסופר בפרק כב חרב-גולית הונחה במשכן נוב.

שאל מברר את זהותו של דוד (נד-נח)

שאל	אבנר	דוד
וכראות שאל את דוד יצא לקראת הפלשתי, אמר אל אבנר שר-העבא: בן מי זה הנער אבנר ? 	ויאמר אבנר: חי-נפשך המלך (=אני נשבע בד המלך) אם (=שלא) ידעתי.	
ויאמר המלך: שאל אתה בן מי זה העלם (=הנער)	וכשוב דוד מהכות את הפלשתי ויקח אתו אבנר ויבאחו לפני שאל, וראש-הפלשתי בידו (נ)	
ויאמר אליו שאל: בן מי אתה הנער ?		ויאמר: דוד בן-עבדך ישי, בית-הלחמי.

הערה: שאלה: איך שאל לא יודע מי הנער הזה שהכה את גלית, הרי מספר פסוקים קודם הוא בעצמו שלח את דוד להילחם מול גלית ?! מה עוד שבפרק טז מסופר על שדוד ניגן לו והפך לנושא כליו ? כמה תשובות: 1. שאל שכח מיהו מכיוון ששרתה עליו לפתע רוח-רעה, שכן בכל פעם שדוד מצליח, באה עליו רוח רעה, כפי שנראה גם במהלך הפרקים הבאים. 2. שאל יודע מי זה דוד אך רק מברר פרטים על מוצאו.